

Бур І.С.

студентка,

Науковий керівник: Пернарівський О.В.

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет державної податкової служби України

БАНКІВСЬКА КРИЗА В УКРАЇНІ 2015 РОКУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

За всіх часів криза сприймалася як негативне явище, що несе у собі загрозу для існування певного суспільства чи навіть людства загалом. Але попри всі негативні аспекти вона є невід'ємною складовою розвитку будь-якої країни і всієї цивілізації в цілому.

Банківська система України сьогодні знаходиться в украй нестабільному стані і вимушена працювати в умовах фінансово-економічної і банківської кризи. Різке зниження ліквідності та платоспроможності банків, невиконання банками своїх зобов'язань перед кредиторами та вкладниками, збільшення питомої ваги проблемних і прострочених кредитів, зниження дохідності банківських операцій, а подекуди й банкрутство банків – усе це ознаки банківської кризи у нашій державі. Тому можна впевнено сказати, що тема даної наукової роботи вкрай актуальна і стосується кожного українця.

Головною метою цієї роботи є аналіз стану банківської системи 2015 року та дослідження шляхів вирішення кризи у даній сфері.

У 2015 рік банківська система Україна увійшла з невирішеними проблемами 2014 року. Значна девальвація гривні, спад в економіці, військові дії у східному регіоні та анексія АР Крим, недостатній рівень корпоративного управління зумовили погіршення якості кредитного портфелю банків. Унаслідок зростання рівня негативно класифікованої заборгованості банки змушені були створювати значні резерви за активними операціями, що неминуче негативно вплинуло на рівень капіталізації банківських установ. За рік банки здійснили відрахувань у резерви на суму 103 млрд. гривень. Це стало визначальним чинником повернення банківської системи до збитковості – за 2014 рік збитки банківського сектору склали майже 53 млрд. грн. Швидкому вирішенню проблеми накопичення негативно класифікованої заборгованості не сприяє існування низки невирішених питань, зокрема у податковій сфері. Інтенсифікації потребує процес реформування судової системи України та боротьби з корупцією. Зростання валютних ризиків для українських банків внаслідок наявності короткої відкритої валютної позиції та високого рівня доларизації є потенційною загрозою стійкості банківської системи. Викривлення окремими банками статистичної звітності

ускладнюють можливості оцінки реальних масштабів кредитування банками пов'язаних осіб [1].

Для того, щоб врегулювати ситуацію в банківській системі, Національним банком України була прийнята постанова, в якій говориться, що:

- Національний банк України здійснює моніторинг роботи уповноваженого банку з метою перевірки добросовісного характеру платежів за операціями клієнтів. З цією метою Національний банк України має право вимагати від банків призупинення проведення операцій, що мають підвищений ризик їх використання з протиправною метою, та отримувати документи, що підтверджують добросовісний характер здійснення таких операцій;

- резидентам дозволено здійснювати погашення кредитів, позик (у тому числі фінансової допомоги) в іноземній валюті за договорами з нерезидентами, у тому числі в разі укладання додаткових угод до кредитних договорів/договорів позики, не раніше строку, передбаченого договорами. Зазначена вимога поширюється на випадки дострокового виконання резидентом-позичальником зобов'язань як за основною сумою кредиту/позики, так і за іншими платежами, установленими кредитним договором/договором позики;

- уповноважені банки здійснюють операції з купівлі-продажу іноземної валюти за гривні на міжбанківському валютному ринку України відповідно до нормативно-правового акта Національного банку України, що регулює порядок та умови торгівлі іноземною валютою;

- дозволити здійснювати операції з продажу готівкової іноземної валюти або банківських металів одній особі в один робочий день у сумі, що не перевищує в еквіваленті 3 000 гривень у межах однієї банківської установи;

- уповноважені банки мають право достроково повертати вклади, залучені в іноземній валюті за всіма типами договорів, крім вкладів, залучених з видачею іменних ощадних (депозитних) сертифікатів зі строком їх обігу не менше шести місяців, у національній валюті за курсом купівлі іноземної валюти уповноваженого банку на день проведення операції тощо [2].

Проте ці дії – лише один кроків до остаточного врегулювання критичної ситуації у банківській системі. Зокрема, Єлісеєва Л. В. вважає, що до основних заходів НБУ, спрямованих на підвищення рівня суспільної довіри до державних інституцій, повинні також належати налагодження відкритого діалогу з урядом, прозорі умови рефінансування, посилення санкцій за діяльністю комерційних банків, створення додаткової правової основи для захисту депозитів населення; з боку комерційного банку – нарощування статутного капіталу, підбір кваліфікованого персоналу, зменшення кількості токсичних кредитів, переорієнтація на кредитування

підприємницьких структур; з боку населення – підвищення рівня фінансової грамотності. Загалом вирішення цієї проблеми потребує проведення подальших досліджень у таких напрямках: аналізу факторів, що здійснюють вплив на довіру населення в Україні, міжнародна оцінка стабільності вітчизняної банківської системи та формальних і неформальних інститутів, що діють в Україні, зарубіжний досвід вирішення подібних ситуацій тощо [3, с. 41].

На думку Білик О. І. слід вжити наступних заходів, які б дозволили оптимізувати реорганізаційні процеси на вітчизняному банківському ринку:

- розробка «тимчасових» законів, які б відрізнялись оперативністю впровадження в кризових ситуаціях;
- індивідуальний підхід щодо проведення реорганізації в окремих банках, враховуючи нестабільність економічної ситуації;
- перегляд та спрощення законодавства щодо проведення реорганізації банку, що забезпечило значне скорочення часу проведення та мінімізувало ряд бюрократичних процедур;
- врахування позитивного зарубіжного досвіду проведення реорганізацій банків в більш-менш схожих ситуаціях;
- ретельніший контроль за процесами реорганізації банків з метою недопущення концентрації значної частини банківського капіталу в руках обмеженого кола впливових осіб [4, с. 31].

Підводячи підсумок, необхідно наголосити, що важливим елементом організації держави, її міцності, стабільного і надійного функціонування, довіри до неї народом, найширших верств населення є чітке функціонування банківської системи, можливість за допомогою національної грошової одиниці реалізувати свої доходи, купувати товари, здійснювати платежі та розрахунки, заощаджувати частину прибутків. Без негайного реформування системи грошових відносин і приведення валютно-кредитної політики у відповідність до вимог життя, потреб відродження України та сучасних світових тенденцій неможливо навести лад у державі.

Список використаних джерел

1. Банківська система 2015: виклики та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>.
2. Постанова Національного банку України від 03.09.2015 р. № 581 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=21230583>.
3. Єлісеєва Л. В. Банківська криза як індикатор суспільної довіри / Л. В. Єлісеєва // Управління розвитком, № 2 (180), 2015. – С. 38-42.
4. Білик О. І. Проблеми та перспективи проведення реорганізації як способу оздоровлення банківської системи України / О. І. Білик // Фінансовий простір, № 1(17), 2015. – С. 25-32.